

Hodnocení institucí a navrhovaných opatření v souvislosti se srpnovými záplavami a odstraňováním jejich následků.

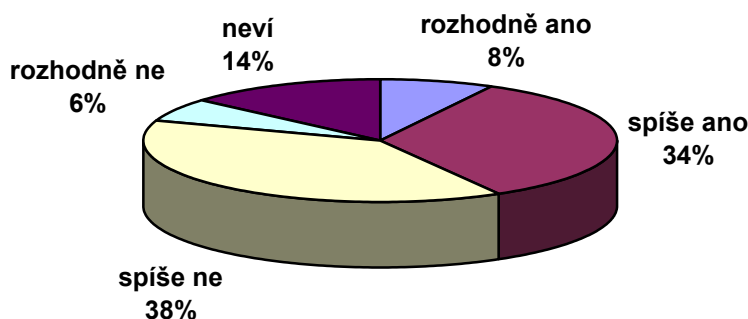
Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2002</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OE.7, OE.8, OE.9, OE.12</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>23. – 30. 9. 2002</i>
<i>Počet respondentů:</i>	<i>1039</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>kvótní výběr</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>11. 12. 2002</i>
<i>Kód tiskové informace:</i>	<i>or21211</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V šetření uskutečněném v rámci projektu Naše společnost 2002 jsme kromě jiného zkoumali některé názory občanů v souvislosti s katastrofálními povodněmi, které postihly značnou část území ČR v srpnu 2002, a s odstraňováním jejich následků.

Kromě jiného jsme zjišťovali, jak se veřejnost dívá na to, zda bylo či nebylo možné předejít škodám, které povodně způsobily.¹

Graf 1 – Bylo možné předejít povodňovým škodám?

Výsledky ukazují, že veřejnost je v tomto ohledu rozdělena mezi dva přibližně stejně velké tábory. 42 % občanů si myslí, že škodám způsobeným povodněmi

¹ Otázka: „Bylo podle Vás možné škodám způsobeným povodněmi předejít?“

bylo možné předejít, 44 % naopak soudí, že tyto škody byly převážně neodvratné. Podrobnější analýza přitom ukázala, že rozložení názorů v této otázce je podobné jak mezi lidmi, kterým povodeň způsobila majetkové či jiné škody, tak mezi těmi, kdo nebyli záplavami přímo postiženi. Žádné významné rozdíly se neobjevily ani z hlediska standardních sociodemografických třídících znaků.

Následně byl všem respondentům předložen soubor otázek, které zjišťovaly názory na fungování některých složek zapojených do řešení povodňové situace a do překonávání jejích následků.²

Tabulka 1 – Jak v souvislosti s povodněmi a s řešením následných problémů hodnotíte... (v %)

	dobře		špatně		neví
	velmi	spíše	spíše	velmi	
městské, obecní úřady, magistráty	15	59	11	1	14
starosty, primátory	18	54	11	2	15
místní zastupitelstva	14	52	10	1	23
povodňové komise	22	47	12	1	18
okresní úřady	10	42	14	2	32
krajské úřady	9	38	13	3	37
armádu	68	28	1	0	3
policii	59	34	2	0	5
hasiče	83	15	0	0	2
pomoc dobrovolníků	68	26	1	0	5
pomoc obyvatel z nezasažených oblastí	42	42	4	1	11
pomoc nevládních organizací	33	34	5	1	27
pomoc Evropské unie	26	39	10	3	22
jinou pomoc ze zahraničí	23	37	9	3	28

Tabulka 2 – Jak v souvislosti s povodněmi hodnotíte činnost... (v %)

	dobře		špatně		neví
	velmi	spíše	spíše	velmi	
vlády	21	55	16	3	5
prezidenta	4	23	29	33	11
sdělovacích prostředků	48	43	5	2	2

Z šetření vyplynulo, že s výjimkou prezidenta, na jehož účinkování v době povodní veřejnost pohlížela převážně kriticky (62 %), což se mj. projevilo i krátkodobým, ale poměrně výrazným propadem důvěry v prezidenta zaznamenaným v zářijovém šetření, všechny složky tak či onak zapojené do dění okolo povodňové kalamity a do odstraňování jejích následků jsou hodnoceny s výraznou převahou pozitivně. Bezmála jednomyslné bylo kladné hodnocení těch, kdo se fyzicky podíleli na záchranných pracích či odstraňování povodňových škod – hasičů (98 %), vojáků (96 %), dobrovolníků (94 %) a policistů (93 %). Velmi kladně byla hodnocena i solidarita projevená ze strany obyvatel z oblastí, které nebyly povodněmi přímo zasaženy (84 %), o něco méně příznivě, i když

² Otázka: „**Jak v souvislosti s povodněmi a s řešením následných problémů hodnotíte...?**“ (dále viz tabulka 1); Otázka: „**Jak v souvislosti s povodněmi hodnotíte činnost...**“ (dále viz tabulka 2)

stále jednoznačně pozitivně byla vnímána pomoc nevládních organizací (67 %), z Evropské unie (65 %) i z jiných zemí (60 %). Přibližně tři čtvrtiny občanů příznivě hodnotí působení vlády během povodní (76 %), podobným způsobem je hodnoceno i fungování orgánů místní samosprávy – obecních či městských úřadů (74 %), starostů či primátorů (72 %) nebo místních zastupitelstev (66 %). Srovnatelně velká část populace (69 %) pozitivně hodnotila působení povodňových komisí. Relativně nižší podíl pozitivních vyjádření při vysokém podílu odpovědí „neví“ se objevil v případě hodnocení okresních (52 %) a krajských (47 %) úřadů. Jednoznačně kladně bylo hodnoceno i účinkování sdělovacích prostředků v době povodní (91 %).

Podrobnější analýza ukázala, že působení orgánů státní správy a samosprávy v době povodní a při odstraňování povodňových škod lépe hodnotí lidé, kteří si nemyslí, že se povodňovým škodám vzešlým z letošních srpnových záplav dalo významně předejít. Místní a regionální správu a samosprávu, povodňové komise a také zahraniční pomoc vnímají v relativně příznivějším světle respondenti, kteří považují životní úroveň své domácnosti za dobrou. Činnost vlády, státní správy i orgánů samosprávy a rovněž i pomoc z EU lépe hodnotili především stoupenci ČSSD. Naopak poněkud kritičtější byli často příznivci KSČM, v případě hodnocení činnosti vlády v době povodní je však v tomto směru překonali přívrženci ODS.

Na závěr jsme zkoumali názory občanů na navrhovaná či diskutovaná opatření, která se objevila jako reakce na povodně s tím, že by měla zajišťovat prostředky potřebné k sanaci škod vzniklých v důsledku záplav.³

Tabulka 3 – **Hodnocení opatření navržených po povodních (v %)**

	dobře		špatně		neví
	velmi	spíše	spíše	velmi	
omezení počtu stíhaček, které mají být zakoupeny pro naši armádu	54	29	6	1	10
zvýšení DPH na služby a potraviny z pěti na sedm procent	2	13	42	32	11
omezení plánovaného zvýšení platů státních zaměstnanců	30	29	21	10	10
zvýšení daně pro občany s nejvyššími příjmy	44	26	13	8	9
zvýšení spotřební daně na cigarety a alkohol	43	31	14	8	4
rozšíření okruhu plátců DPH	14	28	17	6	35
zmražení růstu platů ústavních činitelů	72	19	3	2	4
zvýšení spotřební daně na benzín a naftu od r. 2004	7	17	38	28	10
snížení 22%ní DPH na 21 %	17	44	11	2	26
možnost společného zdanění manželů	23	30	7	3	37
snížení sazby daně z příjmů firem z dnešních 31 % na 28 % v roce 2004	13	33	12	5	37

Podle výsledků šetření veřejnost jednoznačně souhlasí se zmražením platů ústavních činitelů (91 %) a s omezením počtu stíhaček, které by měly být zakoupeny pro naši armádu (83 %). Silnou podporu má rovněž i zvýšení daní u

³ Otázka: „Jak hodnotíte následující opatření navržená po letošních povodních?“

občanů s nejvyššími příjmy (70 %) a zvýšení spotřební daně na cigarety a alkohol (74 %), i když v obou případech existuje i nezanedbatelná část odpůrců takových kroků, která dosahuje úrovně zhruba jedné pětiny populace. Příznivý ohlas u nadpoloviční většiny respondentů má i snížení základní sazby DPH z 22 na 21 % (61 % pro, 13 % proti), omezení plánovaného zvýšení platů státních zaměstnanců (59 %; 31 % naopak nesouhlasí) a možnost společného zdanění manželů (53 %, proti je pouze desetina dotázaných, zatímco 37 % podle vlastního vyjádření „neví“). Převažující podporu, která ovšem nedosahovala úrovně jedné poloviny, šetření zaregistrovalo v případě snížení sazby daně z příjmů firem z dnešních 31 % na 28 % v roce 2004 (46 % respondentů se vyslovilo pro, 17 % proti) a rozšíření stávajícího okruhu plátců DPH (42 % pro, proti 23 %). Naopak nesouhlas jednoznačně převažuje v případě návrhů na zvýšení spotřební daně na benzín a naftu od r. 2004 (66 % proti, pouze 19 % se vyslovilo příznivě) či na zvýšení sazby DPH u služeb a potravin z 5 % na 7 % (74 % je proti, 15 % tomu naopak vyjadřuje podporu).

Podrobnější zkoumání výsledků v případě jednotlivých navrhovaných opatření neodhalilo existenci nějakých výrazných rozdílů v rozložení příznivých a nepříznivých reakcí. Pouze v případě návrhu na vyšší zdanění lidí s nejvyššími příjmy a návrhu na rozšíření okruhu plátců DPH se z hlediska politické orientace významněji odlišili stoupenci ODS, kteří tato opatření hodnotili méně příznivě než ostatní respondenti, i když i v jejich případě kladné hodnocení převažovalo.